דרכי חד גבך הוא אבל הכא מי איכא למימר הכי ורבי ירמיה אמר לך אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא משום דא"ל אי שתקת שתקת ואי לא מהדרנא שטרא למרייהו ולא מצית לאשתעויי דינא בהדייהו אבל הכא מי איכא למימר הכי [1]ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר האי גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא יבם אמר את בראי דידי את ולית לך ולא מידי הוי יבם ודאי וספק ספק [6]ואין ספק מוציא מידי ודאי [2]ספק ובני יבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר ההוא גברא בר מיתנא הוא ופלגא דידי הוא ובני יבם אמרי אחונא את ומנתא אית לך בהדן פלגא דקמודי להו שקלי תילתא דקא מודו ליה שקל פש להו דנקא הוי ממון המוטל בספק וחולקין [3]סבא ויבם בנכסי ספק או סבא וספק בנכסי יבם הוי ממון המוטל בספק וחולקין: **מתני'** [4]שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים [5]נכסים בחזקתן כתובה בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים ויוצאין עמה בחזקת יורשי האב [6]כנסה הרי היא כאשתו לכל דבר [7]ובלבד שתהא כתובה על נכסי בעלה הראשון: **גמ'** מ"ש רישא דלא פליגי ומ"ש סיפא דפליגי אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה וסיפא דנפלה כשהיא נשואה וקסבר עולא זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה זיקת

הוי יבם ודאי וספק ספק. פי' נקונטרס ודאי שיודע מאיזה כח הוא בא ומוחזק בנכסים ולא דמי לההוא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה בנכסים ממה נפשך אפילו הכי לא משיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא בא עליהם משמע מתוך פירושו דקרי ודאי מה שודאי נוטל חלק בנכסים ובפרק מי שמת (כ"ב דף קנח: ושם) גבי הא דתנן נפל הבית עליו ועל אמו (ב) אלו ואלו מודים שיחלוקו פירש רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם דהיינו אחי האם מאביה עם יורשי הבן דהיינו אחי הבן מן האב לאוכן ולא לה לפרש יורשי האם בני האם דהיינו אחי הבן מן האם דהיינו בנימין דא"כ ה"ל בנימין ודאי ולאוכן ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי ואין גרמה כלל דאמרו מפני שהוא ודאי במקצת הנכסים יהא ודאי בכולן ועוד דאמר התם ומייתי ליה לקמן גבי נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל מוריש והיתה עליו כתובת אשה וכ"מ כו' ומסיק דיורשי האב אחי הבן אלמא אע"ג דיש לאב בנים אחרים לא משגיחין להו ודאי וכן בפ"ק דב"ק (דף ט. ושם) גבי אחים שחלקו ובא ב"ח ונטל חלקו של אחד מהן דאמר רב אסי נוטל רבינא בקרקע או רבינא במעות משום דמספקא ליה אי כיורשים דמו אי כלקוחות ולא אמרי' שלא יטול כלום שהרי זה המוחזק הוא ודאי במקצת נכסים וכן זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי גבי שניהם אוחזים בטלית (ב"מ דף ב.) אלא הא דקרי הכא יבם ודאי היינו משום שהיבם הוא ודאי יורשו של בעל אבל ספק הוא ספק אם הוא יורשו כלל אבל התם בנפל עליו ועל אמו לא הוי בנימין ודאי יורש בכל אבי האחר דאם מתה רחל קודם יוסף הוי לראובן נמי יורשו וכן בנפל הבית עליו ועל אביו אם מת האב קודם הוי בעל מוב יורש ולא כן האחר: **ובית** הלל אומרים הנכסים בחזקתן. בפרק מי שמת (כ"ב קנח. ושם) פליגי בהאי גוונא ב"ש וב"ה גבי נפל הבית עליו ועל אשתו ותקמאר בגמ' בחזקת מי פירוש בית הלל דקאמרי נכסים בחזקתן דהיינו נכסי אלו בחזקת מי ר' אלעזר אומר בחזקת יורשי האשה רבי יוחנן אמר בחזקת יורשי הבעל ורש"י לקיש אמר יחלוקו ופי' בקונטרס בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פ: ושם) דכי היכי דפליגי התם הכי נמי פליגי אמתניתין דהכא ורבינו תם אומר דלא דמיא הך להתם דהכא לא פליגי ב"ש בכתובה אלא בנכסי מלוג כדאמר בגמ' דמתובה שייכא מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי אב כו' אבל התם קתני סתמא יחלוקו משמע דבכתובה נמי פליגי והיינו טעמא דהתם אם הבעל מת תחלה הויא האשה כמו שנכתבה כתובתה אבל הכא שהיא זקוקה ליבם אין לאשה כלום בנכסי הבעל עד אחר החליצה דלא ניתנה כתובה לנכות ממנה ואפשר דכולהו אמוראי מודו הכא דנכסי אלו בחזקת הוי בחזקת יורשי הבעל והא דלא ערבינהו עם כתובה כדי ליתן טעם לדבר כלומר בחזקת מי שהיו עד עתה דהיינו בחזקת הבעל אבל בכתובה דבר פשוט הוא יותר שהיא בחזקת הבעל מנכסי אלו בחזל שהיא הבילה מבית אביה ושמה אותם לבעל וכן ל"ל לאלו דאמר התם בחזקת יורשי הבעל ואם תאמר ולמאן דאמר בחזקת יורשי האשה מ"ש מנפל הבית עליו ועל אמו דמודים בית הלל שיחלוקו ולא מוקמינן להו בחזקת יורשי האם ויש לומר דשמא קסבר ההוא תנא דירושת יורשי הבעל דרבנן א"נ אפילו קסבר דהוי דאורייתא כיון דלאו מכח קורבה קאתין מוקמינן להו בחזקת האשה עפי א"נ משום הכי לא מוקמינן בחזקת יורשי האם שהאם היא מתה קודם דקא משיב ברים יש נוחלין (כ"ב דף קח.) פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא המחזיקום בחזקת האם ואם תאמר היכי גבו כתובה (ג) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז.) דאין אדם מורים שבועה לבניו ומיהו לב"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי ויהו כמוחזקין בממון דכתה בריתות דפריך מיניהו לרב ושמואל בשבועות (ד) משני התם דאתמר כב"ש ולר"א דאמר בחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבועות (דף מח.) אדרב ושמואל אבל ר' יוחנן דאמר בחזקת יורשי הבעל ופי' דנכסים בחזקתם הוא טעם לדבר למה לי מיפוק ליה דאין אדם מורים שבועה לבניו ויש לומר דהיא הנותנת דאפי' שהנכסים בחזקת הבעל (ה) אינה מורשת שאם היו בחזקת האשה היתה מורשת כמו בנים שמאי דאמרי בגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי בעמיהו ואיתנהו בעייהו שנוטל בלא שבועה והא דלא משני הכי בשבועות אלא דוחק להעמידה כב"ש משום דהתם בכתובה חיירי אבל הכא דחיירי בנכסי אלו בחזל שהיא מבית אביה דרגילין להיות בעייהו דאין דרך לבעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף פו:) המכנסת שוב לבעלה אם רצה הבעל למכור לא ימכור: זיקת

דרכי חד גבך הוא. וטענת בני הוא דידע מאי קתבע מייה: **מי איכא למימר הכי.** הא לא ידע מאי קא תבע מייה אי פלגא בנכסי מיתנא (ו) אי פלגא מנתא בנכסי יבם ומכח שמי טענות הוא בא עליהם בכל אחת ואחת אומרים לו הבא ראיה: **סבא.** אבי אמא

והיבם: **הוי יבם ודאי.** יורש ויודע מכח מי הוא בא ומוחזק בנכסים. ולא דמי לההוא דרב משרשיא דלעיל דהתם אע"ג דספק אית ליה זכיה בנכסים ממה נפשך אפילו הכי לא משיב ודאי דלא ידע מכח מי הוא בא לירש מכח מה הוא בא עליהן: **פלגא דקא מודה להו שקלי.** משמה זהויים מוטלין שנאה: **תילתא דקא מודו ליה.** שני זהויים מילתא דאולהו נכסי: **שקיל.** הא אמרו ליה אחונא את ואיהו אליבא הוו תרי ואיהו אליבא: **פש דנקא.** דקמיגלו עליה הא אמר כולה דידי והכי אמרי כולה דידן הוא מוטל חצי וחצי שניהם חצי: **סבא ויבם בנכסי ספק.** סבא אמר האי בר מיתנא הוא וחצין דאין לו יורש אני אני הוא קודם לכל יוצאי ירכו ויבם אמר אני הוא ואני יורשו דהאב קודם: **או סבא וספק בנכסי יבם.** שאין ליבם כן אחר סבא אמר את בר מיתנא ואני יורש את בני מקום שאין לו כן וספק אמר בנו אני ואני יורשו: **חולקין.** דדלמא כולהו דהאי ודלמא כולהו דהאי. ואין לומר האב ודאי מוחזק דאם זה בנו אין כאן לאב כלום: **מתני' שומרת יבם.** ממתנת ומצפה ליבם. כמו עניה זו לשון שמרה כאף על פי בכתובות (דף סב:): **שנפלו לה נכסים.** מאביה וסלקא דעתן שנפלו לה כשהיא שומרת יבם: **ובנכסים הנכנסים ויוצאים עמה.** היינו נכסי מלוג שהקרן שלה קיים וכשהיא נכנסת נכנסין עמה וכשהיא יוצאת יוצאין עמה: ה"ג **כ"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב.** דספק נשואה היא וחכה היבם בחלי ירושתו מספק שהבעל יורש את אשתו וזו שספק נשואה היא אלו זכי בפלגא אבל בכתובתה מודים ב"ש דבחזקת הבעל היא ולא פליגי בה יורשי האב. ומעמא דכולה מתניתין מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דל"ש ומ"ש סיפא דפליגי כ"ש.** מאי שנא רישא כשהיא קיימת דלא פליגי ב"ש אלא בכח דילה מחזקינן לנכסי דקאמרי מוכרת ונותנת לכתחלה ומאי שנא סיפא דפליגי כשמתה לא מוקמי נכסי מלוג בחזקת יורשיה: ה"ג **אמר עולא רישא דנפלה כשהיא ארוסה. שנפלה ליבום מאיזהסין ונפלו הנכסים לה כשהיא שומרת יבם: סיפא דנפלה.** לפניו ליבום: **כשהיא נשואה.** הלכך רישא דלגבי ארוסה ממש קי"ל לב"ש מתכוה כדתנן לקמן ב"ש זו שאינה אלא זקוקה בעלמא ולב"ה דאמרי בארוסה ולאו לא מתכוה לכתחלה אבל אם מכרה ונתנה קיים הכא משום דספק ארוסה היא דאגידא ביה ולאו אשתו ממש היא מודו ב"ה דמוכרת ונותנת לכתחלה: סיפא

כתובה כדי ליתן טעם לדבר כלומר בחזקת מי שהיו עד עתה דהיינו בחזקת הבעל אבל בכתובה דבר פשוט הוא יותר שהיא בחזקת הבעל מנכסי אלו בחזל שהיא הבילה מבית אביה ושמה אותם לבעל וכן ל"ל לאלו דאמר התם בחזקת יורשי הבעל ואם תאמר ולמאן דאמר בחזקת יורשי האשה מ"ש מנפל הבית עליו ועל אמו דמודים בית הלל שיחלוקו ולא מוקמינן להו בחזקת יורשי האם ויש לומר דשמא קסבר ההוא תנא דירושת יורשי הבעל דרבנן א"נ אפילו קסבר דהוי דאורייתא כיון דלאו מכח קורבה קאתין מוקמינן להו בחזקת האשה עפי א"נ משום הכי לא מוקמינן בחזקת יורשי האם שהאם היא מתה קודם דקא משיב ברים יש נוחלין (כ"ב דף קח.) פורענות כשהבן מת תחלה לפיכך לא המחזיקום בחזקת האם ואם תאמר היכי גבו כתובה (ג) הא קי"ל כרב ושמואל דאמרי בפרק כל הנשבעין (שבועות דף מז.) דאין אדם מורים שבועה לבניו ומיהו לב"ש ניחא דאית להו שטר העומד לגבות כגבוי דמי ויהו כמוחזקין בממון דכתה בריתות דפריך מיניהו לרב ושמואל בשבועות (ד) משני התם דאתמר כב"ש ולר"א דאמר בחזקת יורשי האשה ניחא דאיהו פליג בהדיא בשבועות (דף מח.) אדרב ושמואל אבל ר' יוחנן דאמר בחזקת יורשי הבעל ופי' דנכסים בחזקתם הוא טעם לדבר למה לי מיפוק ליה דאין אדם מורים שבועה לבניו ויש לומר דהיא הנותנת דאפי' שהנכסים בחזקת הבעל (ה) אינה מורשת שאם היו בחזקת האשה היתה מורשת כמו בנים שמאי דאמרי בגבוי דמי אי נמי אר"י דאיכא לאוקמי בעמיהו ואיתנהו בעייהו שנוטל בלא שבועה והא דלא משני הכי בשבועות אלא דוחק להעמידה כב"ש משום דהתם בכתובה חיירי אבל הכא דחיירי בנכסי אלו בחזל שהיא מבית אביה דרגילין להיות בעייהו דאין דרך לבעלה למכרן ואיכא למ"ד לקמן (דף פו:) המכנסת שוב לבעלה אם רצה הבעל למכור לא ימכור: זיקת

מסורת הש"ס

(ו) לעיל יט: פסחים ט. וש"נ. (ב) כתובות פ:. (ג) [לעיל יט: כתובות פ:]. (ד) לקמן נב. [פס. כתובות נב: פ:].

הגהות הב"ח

(ו) (רש"י ד"ה מי איכא וכו' פלגא בנכסי מיתנא אי נמנתא כל"ל ותיבת פלגא נמחק: (ב) תוס' ד"ה הוי יבם וכו' עליו ועל אמו כגון יוסף ורחל אלו ואלו מודים שיחלוקו פי' רבינו שמואל שיחלוקו יורשי האם והיינו אחי האם מן האב לבן עם יורשי הבן: (ג) ר"ה ומיהו הלל וכו' ריש נמו כתובה. נ"ב מלמר הלא מתחייבת שבועה היתה יכין שמתה ולא נשבעה הוי מודים שבועה לבניו [ושבאתי חסר]: (ד) בא"ר לרב ושמואל בשבועות וקא משני התם. נ"ב מלמר על חדא בריתתא מהגר בריתות קא משני הא מני כ"ש היא דאמר שטר השומד לגבות כגבוי דמי אלמא דלב"ש ניחא דיסולה לחיים שבועה כיון דהוי כמו שמוחזקין בממון: (ה) בא"ר בחזקת הבעל לבך אינה מורשת שאם היו בחזקת וכו' דאין דרך בעלה למכרן:

מוסף רש"י

שומרת יבם שנפלו לה נכסים. כשהיא שומרת יבם (כתובות פ:). מה יעשה בכתובתה. כנדוניא שהכניסה לו ומתאלן לו בכתובתה וקנאל עליו אחריותן וכשלו להליאם (שם). ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה. הן נכסי מלוג שאין שמין אותם עליו ואינו רשאי להוציאן. אלא משנכנסה לרשותו נכנסין עמה וכשהיא יוצאה יוצאין עמה (שם). ובי"ה אומרים נכסים בחזקתן. ונכ"ש נפרק מי שמת (קנח:) מפרש בחזקת מי הם מוחזקין. אי בחזקת יורשי הבעל בחזל ואחריותן עליו. אי בחזקת יורשי האשה שהיו שלה (שם). כתובה. מנה מתחים ותוספת שאוסרין לגה לה משל בעל. בחזקת יורשי הבעל (שם). ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון. ולא על של יבם (לקמן נב. וכתובות נג:).

תוס' חד מקמאי

ספק או סבא וספק בנכסי יבם חולקין:

מתניתין שומרת יבם שנפלו לה נכסים מודים ב"ש וב"ה שמוכרת ונותנת וקיים מתה מה יעשו בכתובתה ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמהם ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים נכסים בחזקתן בחזקת יורשי הבעל נכסים הנכנסים והיוצאים עמהן בחזקת יורשי האב וה"ה לנע"ב שהן בחזקת יורשי הבעל כדין כתובתה ואע"ג דגבי נפל הבית עליו ועל

עין משפט
נר מצוה

לג א מיי' פ"ה מהלכות נחלות הלכה ד ה סמג עשין לו טוש"ע אה"ע סימן קנב סעיף ו:
לד ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ז:
לה ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
לו ד מיי' פכ"ב מהלכי אישות הלכה י וסי"ג מהלכות נחלות הלכה י סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קס סעיף ה:
לז ה טוש"ע שם ס"ו:
לח ו מיי' שם טוש"ע אה"ע סי' קמח ס"ג:
לט ז מיי' שם וסי"ל מהלכות יטום סלי ה טוש"ע אה"ע שם סעיף ג וסימן קכו סעיף ד:

תוס' חד מקמאי (המשך)

אשתו נצ"ב יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב שאני הכא כיון דשומרת יבם היא יבם במקום בעל קאי וכשם שהוא מוחזק בכתובה כך הוא מוחזק בנצ"ב והרמב"ם כתב גבי שומרת יבם נמי יחלוקו מסקנא דשמעתתא אליבא דהלכתא שומרת יבם מן הארוסין כל הנכסים בחזקתן ל"ש נפלו לה בחיי אריס ל"ש נפלו לה בשהיא שומרת יבם ל"ש עבד בה מאמר ול"ש לא עבד בה מאמר ל"ש בחייה ולפירות ול"ש מתה ולגוף הנכסים ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא שומרת יבם מוכרת ונותנת נכסים הנכנסין והיוצאים עמה וקיים ואפלו עשה בה מאמר ואם מתה נכסים בחזקתן כתובה ונצ"ב בחזקת יורשי הבעל. נ"מ בחזקת יורשי האב ואפי' עשה בה מאמר ואם היתה שומרת יבם מן הנשואין ונפלו לה נכסים כשהיא תחת בעלה קי"ל כרבא דאמר ידו עדיפא מידה ל"ש עבד בה מאמר ל"ש לא עבד בה מאמר והשתא כשמת בעל קלישא ליה וידו ביידה ויחלוקו הנכסים הנכנסים והיוצאין עמה. אבל לאביי דאמר אליבא דב"ה דידו ביידה השתא כשמת הבעל קלישא ליה ידו ונכסים בחזקת יורשי האב. מיהו קי"ל כרבא ויחלוקו ואע"ג דאמר רב פפא דייקא מתני' כותיה דאביי הלכתא כותיה דרבא דקי"ל כל היכא דפליגי אביי ורבא הלכה כרבא בר מיע"ל קג"ם הלכך הלכתא כרבא ויחלוקו. וי"מ אליבא דרבא דאמר ידו עדיפא מידה נכסים בחזקת יבם. ורש"י כתב ויחלוקו והא דאמר ואע"ג דקשיא מתה לאביי ה"ה לרבא נמי קשיא אדפסלני לאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות דאליבא דב"ש ויחלוקו. וי"מ דלרבא לא קשיא מתה (ו) דבמתה ה"ה יחלוקו לכ"ע הואיל והללו באים ליירש אבל בחייה נכסים בחזקתן אפי' לב"ש אפי' עבד לה מאמר (ז) ולפי הפירוש הזה לא הוה צריך לאוקומי רישא בדלא עבד לה מאמר. וה"ל לאוקומי רישא וסיפא בחד טעמא כדעבד לה מאמר:

(ו) כ"ל בנפלו לה נכסים מתחתו דבעל ול"ש נפלו לה כשהיא שומרת יבם לב"ש יחלוקו. (ז) עי' תוס' לקמן לט ד"ה אע"ג.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com